

ÄSKEKÄRRSSKEPPET

får vind i seglet - efter 1000 år gömt i jorden

Sällskapet Vikingatida Skepp bildades i maj 1990 med målsättningen att främja studier och forskning kring vikingatida skeppsbygge och sjöfart och för en bredare allmänhet levandegöra den tidens skeppsbyggnadsteknik samt livet ombord under sjöfärderna.

Vi har valt att bygga en fullskalekopia av det skepp som framgrävdes 1933 vid Göta älv stranden i Starrkärrs socken. Skeppet är ett handelsskepp, en knarr, från 900-talet och byggt helt i ek och med måtten 16 x 4,5 meter. Fynddelarna är dokumenterade och förvarade av Göteborgs Arkeologiska Museum.

Skeppet kallas, efter den plats där det hittades för "Äskekärrsskeppet".

Genom bygget hoppas vi kunna bidra till ett kulturellt nyintresse för vikingatidens skeppsbygge, sjöfart och sjömansskap. Samtidigt tror vi att skeppet blir ett facinerande och vackert blickfång vid sina färder längs kusten, till glädje för såväl den bofasta befolkningen som för sommarbesökare och turister.

Fig. 10. A. V. Vindstog

Fig. 10. *Ashtakarshtat* (a) (b) (c) (d) (e) (f) (g) (h) (i) (j) (k) (l) (m) (n) (o) (p) (q) (r) (s) (t) (u) (v) (w) (x) (y) (z) (aa) (ab) (ac) (ad) (ae) (af) (ag) (ah) (ai) (aj) (ak) (al) (am) (an) (ao) (ap) (aq) (ar) (as) (at) (au) (av) (aw) (ax) (ay) (az) (ba) (bb) (bc) (bd) (be) (bf) (bg) (bh) (bi) (bj) (bk) (bl) (bm) (bn) (bo) (bp) (bq) (br) (bs) (bt) (bu) (bv) (bw) (bx) (by) (bz) (ca) (cb) (cc) (cd) (ce) (cf) (cg) (ch) (ci) (cj) (ck) (cl) (cm) (cn) (co) (cp) (cq) (cr) (cs) (ct) (cu) (cv) (cw) (cx) (cy) (cz) (da) (db) (dc) (dd) (de) (df) (dg) (dh) (di) (dj) (dk) (dl) (dm) (dn) (do) (dp) (dq) (dr) (ds) (dt) (du) (dv) (dw) (dx) (dy) (dz) (ea) (eb) (ec) (ed) (ee) (ef) (eg) (eh) (ei) (ej) (ek) (el) (em) (en) (eo) (ep) (eq) (er) (es) (et) (eu) (ev) (ew) (ex) (ey) (ez) (fa) (fb) (fc) (fd) (fe) (ff) (fg) (fh) (fi) (fj) (fk) (fl) (fm) (fn) (fo) (fp) (fq) (fr) (fs) (ft) (fu) (fv) (fw) (fx) (fy) (fz) (ga) (gb) (gc) (gd) (ge) (gf) (gg) (gh) (gi) (gj) (gk) (gl) (gm) (gn) (go) (gp) (gq) (gr) (gs) (gt) (gu) (gv) (gw) (gx) (gy) (gz) (ha) (hb) (hc) (hd) (he) (hf) (hg) (hh) (hi) (hj) (hk) (hl) (hm) (hn) (ho) (hp) (hq) (hr) (hs) (ht) (hu) (hv) (hw) (hx) (hy) (hz) (ia) (ib) (ic) (id) (ie) (if) (ig) (ih) (ii) (ij) (ik) (il) (im) (in) (io) (ip) (iq) (ir) (is) (it) (iu) (iv) (iw) (ix) (iy) (iz) (ja) (jb) (jc) (jd) (je) (jf) (jg) (jh) (ji) (jj) (jk) (jl) (jm) (jn) (jo) (jp) (jq) (jr) (js) (jt) (ju) (jv) (jw) (jx) (jy) (jz) (ka) (kb) (kc) (kd) (ke) (kf) (kg) (kh) (ki) (kj) (kk) (kl) (km) (kn) (ko) (kp) (kq) (kr) (ks) (kt) (ku) (kv) (kw) (kx) (ky) (kz) (la) (lb) (lc) (ld) (le) (lf) (lg) (lh) (li) (lj) (lk) (ll) (lm) (ln) (lo) (lp) (lq) (lr) (ls) (lt) (lu) (lv) (lw) (lx) (ly) (lz) (ma) (mb) (mc) (md) (me) (mf) (mg) (mh) (mi) (mj) (mk) (ml) (mm) (mn) (mo) (mp) (mq) (mr) (ms) (mt) (mu) (mv) (mw) (mx) (my) (mz) (na) (nb) (nc) (nd) (ne) (nf) (ng) (nh) (ni) (nj) (nk) (nl) (nm) (nn) (no) (np) (nq) (nr) (ns) (nt) (nu) (nv) (nw) (nx) (ny) (nz) (oa) (ob) (oc) (od) (oe) (of) (og) (oh) (oi) (oj) (ok) (ol) (om) (on) (oo) (op) (oq) (or) (os) (ot) (ou) (ov) (ow) (ox) (oy) (oz) (pa) (pb) (pc) (pd) (pe) (pf) (pg) (ph) (pi) (pj) (pk) (pl) (pm) (pn) (po) (pp) (pq) (pr) (ps) (pt) (pu) (pv) (pw) (px) (py) (pz) (qa) (qb) (qc) (qd) (qe) (qf) (qg) (qh) (qi) (qj) (qk) (ql) (qm) (qn) (qo) (qp) (qq) (qr) (qs) (qt) (qu) (qv) (qw) (qx) (qy) (qz) (ra) (rb) (rc) (rd) (re) (rf) (rg) (rh) (ri) (rj) (rk) (rl) (rm) (rn) (ro) (rp) (rq) (rr) (rs) (rt) (ru) (rv) (rw) (rx) (ry) (rz) (sa) (sb) (sc) (sd) (se) (sf) (sg) (sh) (si) (sj) (sk) (sl) (sm) (sn) (so) (sp) (sq) (sr) (ss) (st) (su) (sv) (sw) (sx) (sy) (sz) (ta) (tb) (tc) (td) (te) (tf) (tg) (th) (ti) (tj) (tk) (tl) (tm) (tn) (to) (tp) (tq) (tr) (ts) (tu) (tv) (tw) (tx) (ty) (tz) (ua) (ub) (uc) (ud) (ue) (uf) (ug) (uh) (ui) (uj) (uk) (ul) (um) (un) (uo) (up) (uq) (ur) (us) (ut) (uu) (uv) (uw) (ux) (uy) (uz) (va) (vb) (vc) (vd) (ve) (vf) (vg) (vh) (vi) (vj) (vk) (vl) (vm) (vn) (vo) (vp) (vq) (vr) (vs) (vt) (vu) (vv) (vw) (vx) (vy) (vz) (wa) (wb) (wc) (wd) (we) (wf) (wg) (wh) (wi) (wj) (wk) (wl) (wm) (wn) (wo) (wp) (wq) (wr) (ws) (wt) (wu) (wv) (ww) (wx) (wy) (wz) (xa) (xb) (xc) (xd) (xe) (xf) (xg) (xh) (xi) (xj) (xk) (xl) (xm) (xn) (xo) (xp) (xq) (xr) (xs) (xt) (xu) (xv) (xw) (xx) (xy) (xz) (ya) (yb) (yc) (yd) (ye) (yf) (yg) (yh) (yi) (yj) (yk) (yl) (ym) (yn) (yo) (yp) (yq) (yr) (ys) (yt) (yu) (yv) (yw) (yx) (yy) (yz) (za) (zb) (zc) (zd) (ze) (zf) (zg) (zh) (zi) (zj) (zk) (zl) (zm) (zn) (zo) (zp) (zq) (zr) (zs) (zt) (zu) (zv) (zw) (zx) (zy) (zz)

Beskrivning av skeppet.

Kölen består av en T-formad profil 20 x 20 cm, 13 meter lång och i ett stycke. Stävarna, med en höjd av ca 3,8 m är hopsatta till kölen med snedlask och nitade med järnnit.

Skrovet är klinkbyggt och borden fogade till varandra med järnnit. Det är avstyvat i botten med krumväxta bottenstockar upp till 7:de bordet. Över varje bottenstock går en tvärbjälke med ett knä i varje ända som stöd för skeppssidan. Från 7:de bordet och upp till relingsbordet sitter upplängor i varje spantfack som ytterligare förstyrkar skeppssidan. Översta bordet är förstärkt med relingslister på insidan.

I för och akter finns övre tvärbjälkar, dels som avstyvning av skeppssidan dels som underlag för däcksplankor. Bottenstockar, tvärbjälkar, knän och upplängor är fogade med tränaglar.

Till stöd för masten finns nere vid kölen en mastfot som vilar över tre bottenstockar och uppe vid 12:te bordet en kraftig tvärbjälke.

Rodret sitter vid styrbord låring är 3,5 meter högt och når ca 0,3 m under kölen.

Masten har varit ca 14 metr hög och haft vant och stag och burit ett råsegel på ca 90 m².

Liksom övriga vikingatida skepp är Äskekärrsskeppet ett i förhållande till sin storlek, lätt skepp. Bordläggningssplankorna är endast 2,5 cm i tjocklek och bottenstockar och förstyrkningar inte heller särskilt grova. Som kompensation, för att få seghet och styrka, är skeppsvirket noga utvalt. Fibrerna i bordplankorna går obrutna i hela längden. Bottenstockar och knän är tagna ur krumväxt virke.

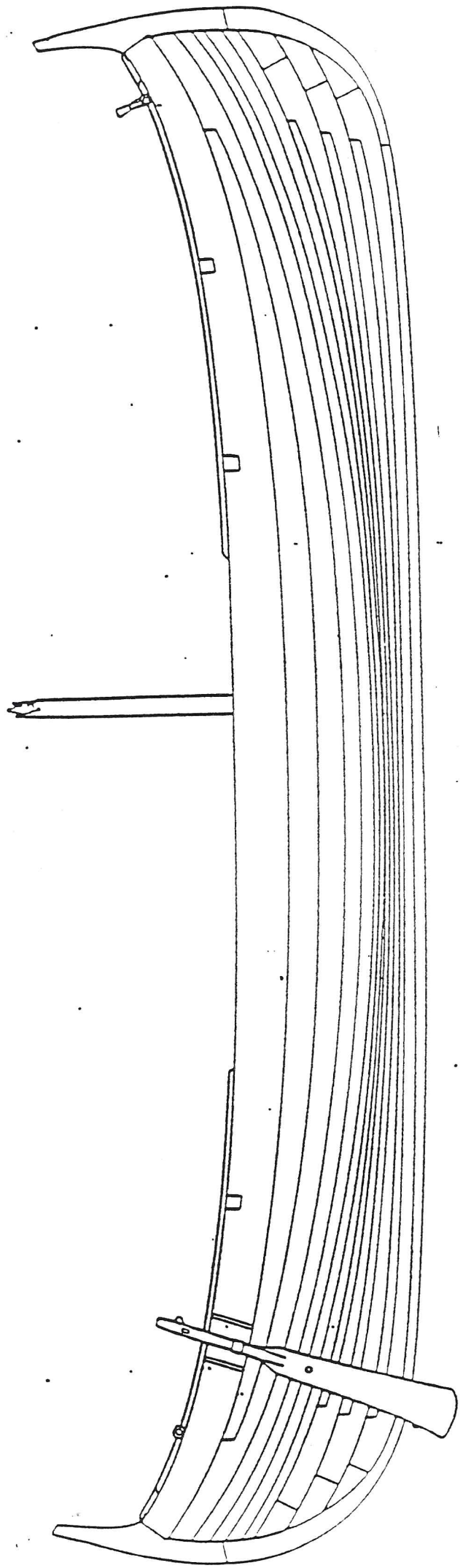
Skeppet har karaktäriserats som ett fraktskepp, väl ägnat, med den tidens riskbedömning, till transport av last över öppet hav.

ÄSKEKÄRRSSKEPPET

Längd 16m bredd 4,5m höjd från köl till reling 1,9m

Gunnar Leiro

Göteborg 1977

Äskekärrsskeppet - en fullskalekopia.

Skeppet skall byggas med en utformning så nära originalet som möjligt. För att undvika missförstånd vill vi markera att det blir vår egen tolkning. Vi kommer att stödja oss på det förslag till skrovform som togs fram vid ett seminarium 1977 på Göteborgs Arkeologiska Museum, där flera av Nordens kunnigaste skeppsforskare samlats.

Som underlag finns Åkerlunds och Leiros tolkningar samt fynddelarna på GAM. På grundval av detta har vi byggt en kopia i skala 1:10 med alla detaljer utformade. Vi utformar nu en fullständig konstruktionsbeskrivning med linje och spantritningar samt nödvändiga ritningar av enskilda partier.

För att få den rätta styrkan i träet, med obrutna fibrer, kommer bordläggningssplankorna att tas fram med spräckningsteknik. Till bottenstockar, knän och upplängor används krokväxt virke. Järnnitarna skall vara smidda och med en kvalite som motstår korrosion.

Vi kommer så långt möjligt att använda nutida verktyg och utrustning, men vara mycket noggranna med att beakta den gamla tidens virkesteknologi.

Bygget startar med sträckning av köl och resning av stävar. När bordgången växer upp kommer vi att kontrollera skrovformen med mallar. Särskilt i för och akter, där skeppet är relativt skarpt.

Under tiden skeppsbyggerlaget arbetar med skrovets uppbyggnad kommer andra arbetsgrupper inom föreningen att ha hand om spräckning av ekstockar till plank, tillverkning av nitar och tränaglar, framtagning av krokväxt virke till bottenstockar och knän, roderkonstruktion, tillverkning av mast, rigg och segel mm.

En ledningsgrupp kommer, i samarbete med expertis från Roskilde Vikingaskeppsmuseum, att övervaka arbetet och ha kontroll över arbetsorganisation och ekonomi.

Vi underhandlar nu om byggplats inom Göteborgs hamnområde. Ekträd till köl och stävar har beställts från Hushållningssällskapet. Nit från fyndet undersöks metallografiskt på Chalmers Tekniska Högskola för val av järnkvalite.

Föreningen består nu av 120 medlemmar. En stor del båtbyggare, snickare och slöjdlärare. Dessutom flera andra yrkesgrupper nyttiga för projektet.

Vi har inte helt bestämt hur arbetsorganisationen skall se ut. Klart är att det blir mycket ideellt arbete utfört av sällskapets medlemmar. Under vissa perioder kan vi behöva anställa professionella båtbyggare.

Visst arbete kan ske på annan plats än vid stapelbädden om detta innebär en kostnads- och tidsbesparing.

En stor del av arbetet kommer att bestå av virkesinsamling. Det underlättas mycket av att vi har tillgång till professionell trädfällningshjälp.

För att få rakväxt virke till bordläggningen har vi kontakt med Hushållningssällskapet, Skogssällskapet och Domänverket. Det krokväxta virket till bottenstockar och knän kräver en noggrann rekognosering för att hitta rätt form till varje del. Även här har vi skaffat oss kontakter och nödvändig överblick.

Som rådgivare kommer vi att anlita båtbyggare vid Vikingaskeppsmuseét i Roskilde.

Skeppet skall ägas av Sällskapet Vikingatida skepp. Under vår och sommar kommer skeppet att seglas längs västkusten med kortare besök i hamnar inom Skagerack-Kattegattområdet. En särskilt inskolad besättning skall finnas ombord men även betalande gäster (besättning). Hemmahamn och vinteruppläggning bör vara på en plats där skeppet kan visas för publik. Under första seglationsåret kommer skeppet att trimmas vad avser segel, roder och barlast samt vara tillgängligt för intresserade skeppsarkeologer och forskare.

Vi kommer att samarbeta med eller konsultera:

Göteborgs Arkeologiska Museum
Sjöfartsmuseet, Göteborg
Göteborgs Maritima Centrum
Föreningen Allmogebåtar
Medeltidskommitteen, Göteborg
Medeltidsmuseet, Stockholm
Skeppstekniskt laboratorium, Roskilde
Vikingaskeppsmuseet, Roskilde
- " - , Oslo
Danska och norska replikbyggare
Statens Skeppsprovvningsanstalt, Göteborg
Sjöfartsverket
Metallforskning, Chalmers Tekniska Högskola
Fosen Folkhögskola, Trondheim

STYRELSEN I

SÄLLSKAPET VIKINGATIDA SKEPP

Består av följande personer:

Ordförande	Carlo Jacobsson
Sekreterare	Jörgen Johansson
Kassör	Martin Fasth
Ledamot	Johan Helgesson
Ledamot	Rolf ekelund
Suppleang	Alf Davidsson
Suppleang	Anders Lindahl
Suppleang	Reinart Ziegler
Revisor	Holger Carlsson
Revisor	Björn Alldén

SÄLLSKAPET VIKINGATIDA SKEPP

Packhus nr 207 Box 11488

Lilla Bommens Hamn

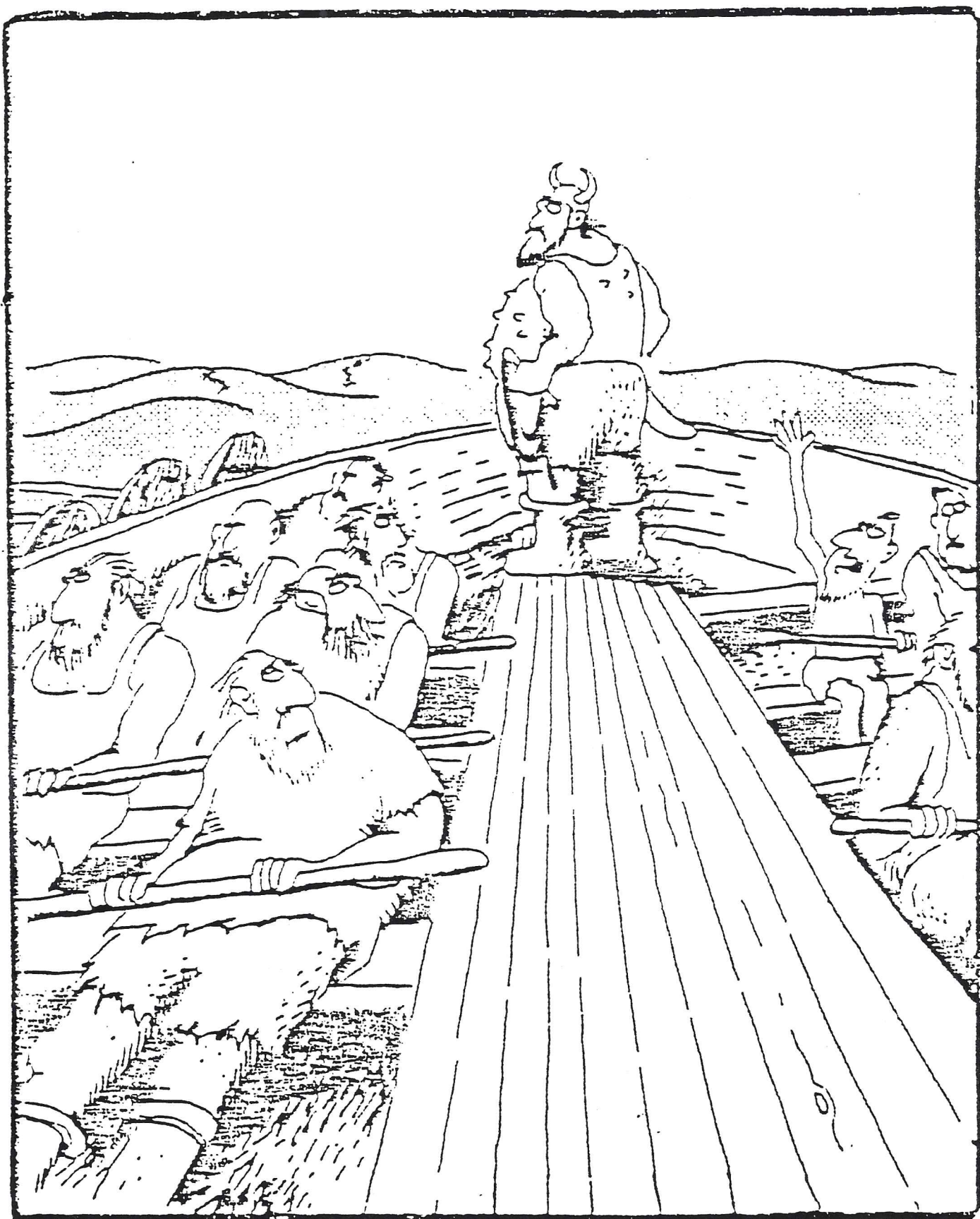
404 30 GÖTEBORG

KOSTNADSKALKYL

NIT	4000st	ca 9kr/st	36 000
EK			200 000
RIGG	Mast,Bom,Segel,Tågvirke mm,		300 000
LOKALHYRA			100 000
MASKINHYRA			50 000
ÖVR VIRKE	Till;Mallar,Deck,Åror mm,		64 000
BÅTBYGGARE	2st a 400 000/År/Man		800 000
VERKTYG			100 000
KONSULTARVODEN			150 000

SUMMA

2 000 000

Joo-hoo! Joo-hoo!...Jag har fått en blåsa på fingret.